

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” **XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL**

SUN’IY INTELEKT VA UNING JAMIYATDAGI O‘RNI

Jumayeva Yulduz Panji qizi

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Boshlang‘ich ta‘lim yo‘nalishi 3-bosqich talabasi

Ilmiy rahbar: Turayeva Gulnoza Ergashevna

Pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada sun‘iy intellekt texnologiyalarining zamonaviy jamiyatdagi o‘rni, uning iqtisodiyot, ta‘lim, tibbiyot, sanoat va axborot texnologiyalari sohalariga ta‘siri tahlil qilinadi. Shuningdek, sun‘iy intellektning inson faoliyatini yengillashtirishdagi ahamiyati, raqamli transformatsiyadagi o‘rni hamda yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan ijtimoiy va axloqiy muammolar yoritilgan. Tadqiqot davomida ilmiy manbalar asosida sun‘iy intellektning rivojlanish istiqbollari va jamiyat taraqqiyotidagi o‘rni haqida xulosalar berilgan.

Tayanch so‘zlar: Sun‘iy intellekt, raqamli texnologiya, avtomatlashtirish, innovatsiya, axborot texnologiyalari, algoritm, robototexnika, jamiyat, ta‘lim, iqtisodiyot.

Аннотация: В данной научной статье рассматривается роль искусственного интеллекта в современном обществе, а также его влияние на экономику, образование, медицину, промышленность и информационные технологии. Освещаются значение искусственного интеллекта в облегчении человеческой деятельности, его роль в цифровой трансформации, а также возможные социальные и этические проблемы. На основе научных источников сделаны выводы о перспективах развития искусственного интеллекта и его значении в развитии общества.

Ключевые слова: Искусственный интеллект, цифровые технологии,

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

автоматизация, инновация, информационные технологии, алгоритм, робототехника, общество, образование, экономика.

Ключевые слова: *Искусственный интеллект, цифровые технологии, автоматизация, инновация, информационные технологии, алгоритм, робототехника, общество, образование, экономика.*

Abstract: *This scientific article analyzes the role of artificial intelligence in modern society and its impact on various fields such as economics, education, medicine, industry, and information technologies. The article also highlights the importance of artificial intelligence in simplifying human activities, its role in digital transformation, and possible social and ethical issues related to its development. Based on scientific sources, conclusions are drawn about the future prospects of artificial intelligence and its significance in social progress.*

Keywords: *Artificial intelligence, digital technology, automation, innovation, information technology, algorithm, robotics, society, education, economy.*

Kirish. Bugungi kunda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida sun’iy intellekt tushunchasi inson hayotining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Sun’iy intellekt — bu inson tafakkuriga xos bo‘lgan fikrlash, o‘rganish, muammoni hal qilish va qaror qabul qilish kabi jarayonlarni kompyuter tizimlari orqali amalga oshirish texnologiyasidir. Dastlab ilmiy tajriba sifatida shakllangan ushbu yo‘nalish bugungi kunda iqtisodiyot, ta’lim, tibbiyot, sanoat, transport va xizmat ko‘rsatish sohalarida keng qo‘llanilmoqda. Sun’iy intellektning rivojlanishi jamiyat taraqqiyotiga sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Masalan, ishlab chiqarish korxonalarida avtomatlashtirilgan tizimlardan foydalanish mehnat unumdorligini oshirmoqda.

Tibbiyotda esa kasalliklarni erta aniqlash va davolash jarayonlarida sun’iy intellekt texnologiyalari samarali natijalar bermoqda. Ta’lim tizimida individual

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

o‘qitish platformalari va aqlli dasturlar orqali o‘quvchilarning bilim olish jarayoni takomillashtirilmoqda.

Shu bilan birga, sun’iy intellektning rivojlanishi ayrim muammolarni ham yuzaga keltirmoqda. Jumladan, ish o‘rinlarining qisqarishi, shaxsiy ma’lumotlar xavfsizligi, texnologiyalarga haddan tashqari qaramlik kabi masalalar dolzarb muammolar sifatida baholanmoqda. Shu sababli sun’iy intellekt texnologiyalaridan oqilona foydalanish va uni nazorat qilish muhim ahamiyatga ega.

Mazkur maqolaning maqsadi sun’iy intellektning jamiyatdagi o‘rni, uning afzalliklari va muammolarini ilmiy jihatdan tahlil qilishdan iborat.

Adabiyotlar tahlili: Sun’iy intellekt masalasi ko‘plab xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan tadqiq etilgan. Stuart Russell va Peter Norvig o‘zlarining “Artificial Intelligence: A Modern Approach” asarida sun’iy intellektning nazariy asoslari, algoritmlari va amaliy qo‘llanilish sohalarini keng yoritganlar.

Mualliflarning fikriga ko‘ra, sun’iy intellekt inson faoliyatini modellashtirish orqali murakkab muammolarni yechishga xizmat qiladi.

John McCarthy sun’iy intellekt atamasini ilm-fanga olib kirgan olim sifatida ushbu yo‘nalishning shakllanishida muhim rol o‘ynagan. Uning ilmiy qarashlarida mashinalarning mantiqiy fikrlashi va mustaqil qaror qabul qilishi asosiy o‘rin egallaydi. Nick Bostrom esa sun’iy intellektning kelajakdagi xavflari va insoniyat taraqqiyotiga ta’siri haqida tadqiqotlar olib borgan. Olimning fikricha, nazoratsiz rivojlanayotgan sun’iy intellekt global xavfsizlikka salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. O‘zbekistonlik tadqiqotchilar tomonidan ham raqamli iqtisodiyot va sun’iy intellekt masalalariga oid ilmiy ishlar olib borilmoqda. Xususan, raqamlashtirish jarayonlari mamlakat iqtisodiy taraqqiyotining muhim omili sifatida baholanmoqda.

Tadqiqot davomida sun’iy intellektning jamiyatga ta’siri turli sohalar kesimida tahlil qilindi. Shuningdek, zamonaviy axborot texnologiyalarining

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

rivojlanish tendensiyalari va statistik ma’lumotlar asosida sun’iy intellektning istiqbollari baholandi. Tadqiqotning metodologik asosi sifatida tizimli yondashuv tamoyili qo‘llanildi. Muhokama. Sun’iy intellektning jamiyatdagi o‘rni tobora ortib bormoqda. Ayniqsa, iqtisodiyotda avtomatlashtirilgan tizimlarning joriy qilinishi ishlab chiqarish samaradorligini oshirmoqda. Korxonalarda robot texnologiyalaridan foydalanish inson omilini kamaytirib, mahsulot sifatini yaxshilash imkonini bermoqda. Ta’lim tizimida sun’iy intellekt asosidagi platformalar o‘quvchilarning individual qobiliyatlarini aniqlash va ularga mos ta’lim berishda muhim vosita bo‘lib xizmat qilmoqda. Elektron ta’lim tizimlari masofaviy o‘qitishni rivojlantirishda katta ahamiyat kasb etmoqda. Tibbiyotda esa sun’iy intellect kasalliklarni aniqlash, diagnostika qilish va davolash jarayonlarini tezlashtirmoqda. Ayrim davlatlarda sun’iy intellekt yordamida rentgen tasvirlari tahlil qilinib, kasalliklarni erta bosqichda aniqlash imkoniyati yaratilgan.

Biroq sun’iy intellektning rivojlanishi bilan ayrim ijtimoiy muammolar ham yuzaga kelmoqda. Jumladan, avtomatlashtirish natijasida ayrim kasblarning yo‘qolib borishi, kiberxavfsizlik muammolari va axloqiy masalalar dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Adabiyotlar tahlili: Sun’iy intellekt masalasi ko‘plab xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan tadqiq etilgan. Stuart Russell va Peter Norvig o‘zlarining “Artificial Intelligence: A Modern Approach” asarida sun’iy intellektning nazariy asoslari, algoritmlari va amaliy qo‘llanilish sohalarini keng yoritganlar. Mualliflarning fikriga ko‘ra, sun’iy intellekt inson faoliyatini modellashtirish orqali murakkab muammolarni yechishga xizmat qiladi. John McCarthy sun’iy intellekt atamasini ilm-fanga olib kirgan olim sifatida ushbu yo‘nalishning shakllanishida muhim rol o‘ynagan. Uning ilmiy qarashlarida mashinalarning mantiqiy fikrlashi va mustaqil qaror qabul qilishi asosiy o‘rin egallaydi. Nick Bostrom esa sun’iy intellektning kelajakdagi xavflari va insoniyat taraqqiyotiga ta’siri haqida tadqiqotlar olib borgan. Olimning fikricha, nazoratsiz

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

rivojlanayotgan sun’iy intellekt global xavfsizlikka salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. O‘zbekistonlik tadqiqotchilar tomonidan ham raqamli iqtisodiyot va sun’iy intellekt masalalariga oid ilmiy ishlar olib borilmoqda. Xususan, raqamlashtirish jarayonlari mamlakat iqtisodiy taraqqiyotining muhim omili sifatida baholanmoqda.

Metodologiyasi. Mazkur tadqiqotda ilmiy kuzatish, tahlil, taqqoslash va umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Sun’iy intellektga oid ilmiy maqolalar, monografiyalar, xalqaro tashkilotlarning hisobotlari va elektron manbalar o‘rganildi.

Tadqiqot davomida sun’iy intellektning jamiyatga ta’siri turli sohalar kesimida tahlil qilindi. Shuningdek, zamonaviy axborot texnologiyalarining rivojlanish tendensiyalari va statistik ma’lumotlar asosida sun’iy intellektning istiqbollari baholandi. Tadqiqotning metodologik asosi sifatida tizimli yondashuv tamoyili, qo‘llanildi.

Muhokama. Sun’iy intellektning jamiyatdagi o‘rni tobora ortib bormoqda. Ayniqsa, iqtisodiyotda avtomatlashtirilgan tizimlarning joriy qilinishi ishlab chiqarish samaradorligini oshirmoqda. Korxonalarda robot texnologiyalaridan foydalanish inson omilini kamaytirib, mahsulot sifatini yaxshilash imkonini bermoqda. Ta’lim tizimida sun’iy intellekt asosidagi platformalar o‘quvchilarning individual qobiliyatlarini aniqlash va ularga mos ta’lim berishda muhim vosita bo‘lib xizmat qilmoqda.

Elektron ta’lim tizimlari masofaviy o‘qitishni rivojlantirishda katta ahamiyat kasb etmoqda. Tibbiyotda esa sun’iy intellekt kasalliklarni aniqlash, diagnostika qilish va davolash jarayonlarini tezlashtirmoqda. Ayrim davlatlarda sun’iy intellekt yordamida rentgen tasvirlari tahlil qilinib, kasalliklarni erta bosqichda aniqlash imkoniyati yaratilgan. Biroq sun’iy intellektning rivojlanishi bilan ayrim ijtimoiy muammolar ham yuzaga kelmoqda. Jumladan, avtomatlashtirish natijasida ayrim

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

kasblarning yo‘qolib borishi, kiberxavfsizlik muammolari va axloqiy masalalar dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Natijalar. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, sun’iy intellekt zamonaviy jamiyat taraqqiyotining asosiy omillaridan biri hisoblanadi. U ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, xizmat ko‘rsatish sifatini yaxshilash va inson mehnatini yengillashtirishda muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, sun’iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi raqamli iqtisodiyotning shakllanishiga xizmat qilmoqda. Ta’lim va tibbiyot sohaslarida ushbu texnologiyalarning qo‘llanilishi samaradorlikni oshirayotgani aniqlandi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, sun’iy intellektdan oqilona foydalanish jamiyat rivojiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Shu bilan birga, texnologiyalarning salbiy oqibatlarini oldini olish uchun huquqiy va axloqiy mexanizmlarni takomillashtirish zarur.

Xulosa. qilib aytganda, sun’iy intellekt zamonaviy jamiyatning muhim tarkibiy qismiga aylanmoqda. Ushbu texnologiya iqtisodiyot, ta’lim, tibbiyot va boshqa ko‘plab sohalarning rivojlanishiga xizmat qilmoqda. Sun’iy intellekt inson mehnatini yengillashtirib, murakkab muammolarni tez va samarali hal qilish imkonini bermoqda. Kelajakda sun’iy intellekt texnologiyalarini rivojlantirish bilan bir qatorda, undan foydalanishning huquqiy va axloqiy asoslarini mustahkamlash muhim vazifa bo‘lib qoladi.

Adabiyotlar:

1. Russell S., Norvig P. Artificial Intelligence: A Modern Approach. — 4th ed. — Pearson Education, 2021. — 1136 p.
2. McCarthy J. “What is Artificial Intelligence?”. — Stanford University, 2007. pp. 1–15.
3. Bostrom N. Superintelligence: Paths, Dangers, Strategies. — Oxford University Press, 2014. — 352 p.

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

4. Kaplan A., Haenlein M. “Siri, Siri in my Hand: Who’s the Fairest in the Land? On the Interpretations, Illustrations and Implications of Artificial Intelligence”. Business Horizons. — 2019. — Vol. 62, No. 1. — pp. 15–25.
5. Tegmark M. Life 3.0: Being Human in the Age of Artificial Intelligence. —New York: Alfred A. Knopf, 2017. — 384 p.
6. Goodfellow I., Bengio Y., Courville A. Deep Learning. — MIT Press, 2016. —775 p.
7. Nilsson N. The Quest for Artificial Intelligence. — Cambridge University Press,2010. — 578 p.
8. Brynjolfsson E., McAfee A. The Second Machine Age. — W.W. Norton & Company, 2014. — 306 p.
9. Floridi L. Artificial Intelligence, Deepfakes and a Future of Ectypes. — Philosophy & Technology Journal, 2018. — pp. 317–321.
10. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Sun’iy intellekt texnologiyalarini rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori. — Toshkent, 2021. — 1–12-bet.